

2 माताबागलामुखी रज्जुमार्गस्य उद्घाटनं कृतवान् मुख्यमन्त्री

3 पञ्चसहस्रकोटिः वर्धयितुं शक्यते भानुपल्ली-बिलासपुर- रेलमार्गस्य व्ययराशिः

4 कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृतविश्वविद्यालये शास्त्रभारती-

पी एस एल वी-सी 59 प्रक्षेपणयाने प्रोबा-3 इत्येतस्य प्रक्षेपणम् अद्य करिष्यति इसरो

भारतीयान्तरिक्षानुसन्धान-संघटनम् अद्य सायङ्काले अष्टाधिक-चतुर्वादेने श्रीहरिकोटयाः सतीशधवन - अन्तरिक्ष केन्द्रात् स्व पी एस एल वी-सी 59 प्रक्षेपणयाने प्रोबा-3 इत्येतस्य प्रक्षेपणं करिष्यति। यूरोपीय-अन्तरिक्ष-संस्थायाः प्रोबा 3 इति उपक्रमः भारतीयान्तरिक्षानुसन्धान-संघटनस्य न्यूपेस-इण्डिया लिमिटेड इत्येतस्याः वाणिज्यिक शाखायाः सहयोगेन भवति।

संसदवार्ताः-षष्ठे दिने

पञ्चदिवसीयः गतिरोधः समाप्तः

संसदः उभयोः सदस्योः कार्यव्यापारः सामान्यतया समारम्भः सर्वकारविपक्षयोः मध्ये प्रचल्यमानः पञ्चदिवसीयः गतिरोधः समाप्तः। लोकसभायां राज्यसभायां च प्रश्नसमये शून्यकाले च जनमहत्त्वस्य विषयाः गृहीताः। लोकसभायां उत्तरप्रदेशस्य सम्भले हिंसाप्रकरणे एकं प्रमुखं व्यापारिकसमूहं विरुध्य कथित उत्कोच आरोपसन्दर्भं सम्पूर्णविपक्षेण बहिष्कारं कृतम्। सभापतिः ओम बिर्ला तान् शून्यकालावधौ स्वविषयान् उल्थापयितुं पृष्ठवान्। काङ्ग्रेस-समाजवादीपार्टी डीएमके इत्यादीनां सदस्यैः कोलाहलपूर्णस्य वातावरणस्य निर्माणं कृतम्। शून्यकालावधौ समाजवादीपक्षस्य सांसदः अखिलेश्यादवः सम्भलस्य घटना सुनियोजितः षड्यंत्रः आसीत् इति आरोपं कृतवान्। अस्मिन् विषये सम्बद्धानाम् आरक्षिणां प्रशासनिकाधिकारिणां च विरुद्धं कार्यवाही करणीया इति सः आग्रहं कृतवान्। राज्यसभायां समाजवादीपक्षस्य सांसदः प्रो. रामगोपालयादवः अस्य विषयस्य उल्थापनं कृत्वा अस्मिन् राज्यारक्षिणां सहभागिता अस्ति इति आरोपं कृतवान्।

जीवाश्मेन्धनस्य विकल्पत्वेन इथेनॉल-मेथनॉल इत्येतयोः सदृशयोः

जैवैन्धनयोः उपयोगाय बलं प्रदत्तवान् परिवहनराजमार्ग मंत्री नितिनगडकरी मार्ग परिवहनराजमार्ग मंत्री नितिन गडकरी जीवाश्मेन्धनस्य विकल्पत्वेन इथेनॉल-मेथनॉल इत्येतयोः सदृशयोः जैवैन्धनस्य उपयोगाय बलं प्रदत्तवान्। नवदिल्ल्याम् ऊर्जासङ्ग्रहण-सततमार्ग-परिवहनम् आश्रित्य अष्टादश-सम्मेलनं सम्बोधयन् श्री गडकरी प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः पञ्च-ट्रिलियन डॉलरमितयाः अर्थव्यवस्थायाः स्वप्नं पूरयितुं जीवाश्मेन्धनस्य आयातं न्यूनीकर्तुं बलं प्रदत्तवान्। तेनोक्तं यत् भारतं प्रायः द्वाविंशति-लक्षकोटि जीवाश्मेन्धनस्य आयातं करोति अथ अस्याः मात्रायाः न्यूनीकरणेन अर्थव्यवस्था सुदृढा भविष्यति।

चण्डीगढनगरे नूतन-आपराधिकविधीनां सफलकार्यन्वयनं राष्ट्राय समर्पितम्

THE NEW CRIMINAL LAWS TO THE NATION

हिमसंस्कृतवार्ताः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्र चण्डीगढन्यायालय-सदस्यानां च आपराधिकविधीनां सफलकार्यन्वयनं राष्ट्राय समर्पितम्। अस्मिन् अवसरे केन्द्रीयमन्त्री अमितशाहः अवदत् यत् त्रयः नूतनाः अमितशाहः अपि उपस्थितः आसीत्। आपराधिकविधयः सम्पूर्ण देशे आयोजनं सम्बोधयन् प्रधानमन्त्री वर्षत्रयाभ्यन्तरे कार्यान्विताः नरेन्द्रमोदी उक्तवान् यत् नूतनानां भविष्यन्ति। श्रीशाहः अवदत् यत् इमे आपराधिकविधीनां कार्यन्वयनम् अस्माकं संविधानेन अस्माकं देशस्य नागरिकानां कृते ये आदर्शाः परिक्ल्पिताः तेषां पूर्तये दृढपदं वर्तते। प्रधानमन्त्रिणा उक्तं यत् एते नूतनाः विधयः भारतं अौपनिवेशिकविधिचिह्नैः मुक्तं करिष्यन्ति। चण्डीगढे नूतनानां आपराधिकविधीनां सफलकार्यन्वयनार्थं पञ्जाब-हरियाणा-

राष्ट्रपतिना अन्ताराष्ट्रियदिव्याङ्गदिवसस्य उपलक्ष्ये त्रयस्त्रिंशयः अनुकरणीयव्यक्तिभ्यः संस्थाभ्यः च विकलाङ्गजनसशक्तिकरणाय राष्ट्रियपुरस्काराः प्रदत्ताः

हिमसंस्कृतवार्ताः। राष्ट्रपति द्रौपदी मुर्मू इत्यनया नवदिल्लीनगरे ऐषमः अन्ताराष्ट्रियदिव्याङ्गदिवसस्य उपलक्ष्ये त्रयस्त्रिंशयः अनुकरणीयव्यक्तिभ्यः संस्थाभ्यः च विकलाङ्गजनसशक्तिकरणाय राष्ट्रियपुरस्काराः प्रदत्ताः। आयोजने सभां सम्बोधयन्ती श्रीमतिः मुर्मूः अवदत् यत् अद्यतनपुरस्कारविजेतारः समाजस्य सम्मुखे आदर्शरूपाः सन्ति। सा अवदत् यत् तेषां अनुकरणं कृत्वा अन्याः व्यक्तयः संस्थाः च दिव्याङ्गजनानां सशक्तिकरणं प्रति अग्रे आगन्तुं शक्नुवन्ति। राष्ट्रपतिः अवदत् यत् दिव्याङ्गजनानाम्

उद्यमशीलतायाः प्रचारः, तेषां कौशलस्य विकासः च तेष्यः कृत्ववसरात् प्रदातुं, तेषां उत्पादानाम् क्रयणे प्राधान्यं प्रदातुं, विपणनसुविधाः च प्रदातुं साहाय्यं करिष्यति। तेषां उदाहरणम् अनुसूय अन्त्येऽपि दिव्याङ्गानाम् सशक्तिकरणस्य दिशि अग्रे आगन्तुं शक्नुवन्ति इति सा बोधितवती। अद्यतनपुरस्कारविजेतारः प्रेरणायाः स्रोतोभूताः सन्ति। सममेव सा दिव्याङ्गानां कृते सार्वत्रिकसुलभतां प्रदातुं सुगम्यभारत-अभियानस्य भूमिकां प्रकाशितवती। दिव्याङ्गजनानां कृते सर्वथा बाधारहितं वातावरणं प्रदातुं समाजस्य प्राथमिकता भवेत्। सा उल्लेखं कृतवती यत् अस्मिन् वर्षे "समावेशिक-स्थायि-भविष्यतः कृते दिव्याङ्गानाम् नेतृत्वस्य प्रवर्धनम्" इति विषयः अन्ताराष्ट्रिय-दिव्याङ्ग-व्यक्ति-दिवसस्य उत्सवस्य कृते चितो वर्तते। अस्मिन् अवसरे सामाजिकन्यायसशक्तिकरणमन्त्री डॉ. वीरेन्द्रकुमारः दिव्याङ्गजनानाम् जीवनं समृद्धं कर्तुं षोडश परिवर्तनकारि-उपक्रमाणाम् अनावरणं कृतवान्।

सुभाषितम्

दुर्जनः स्वस्वभावेन परकार्ये विनश्यति।
नोदरतृप्तिमायाति
मूषकः वस्त्रभक्षकः।।

भावार्थः- दुष्ट व्यक्ति का स्वभाव ही दूसरे के कार्य बिगाड़ने का होता है। वस्त्रों को काटने वाला चूहा पेट भरने के लिए कपड़े नहीं काटता।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकवार्तापत्रं प्राप्स्यथ 7876636263 Whatsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest himsanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp number

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

केन्द्रप्रशासनेन विगतेषु- दशवर्षेषु न्यूनतम समर्थनमूल्ये प्रायः त्रिगुणात्मिकी वृद्धिः कृतास्ति- कृषिमन्त्री शिवराजसिंहचौहानः हिमसंस्कृतवार्ताः। गतदिने लोकसभायाम् एकस्य प्रश्नस्य प्रत्युत्तरे असौ कथितवान् यत् एनडीए-प्रशासनेन व्यये पञ्चाशत्-प्रतिशतं लाभं संयोजयित्वा एमएसपी इति न्यूनतम समर्थन-मूल्यं निर्धारितम्।

मुख्यमंत्री अत्याधुनिकप्रौद्योगिक्या निर्मितस्य ८०० मीटरदीर्घस्य माताबागलामुखी रज्जुमार्गस्य उद्घाटनं कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- लखीकाशी मण्डी। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुवुः मण्डीमण्डले अत्याधुनिकप्रौद्योगिक्या निर्मितस्य माता बागलामुखी रज्जुमार्गस्य उद्घाटनं कृतवान्। एषः रज्जुमार्गः चण्डीगढमनालीराष्ट्रियराजमार्गे स्थितः अस्ति यः पण्डोहं बखालीस्थितं माताबागलामुखीमन्दिरं च संयोजयति। अस्य रज्जुमार्गस्य उद्घाटनेन क्षेत्रे पर्यटनक्रियाकलापाः वर्धन्ते। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् ८०० मीटर दीर्घः रज्जुमार्गः ५३.८९ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितः अस्ति, आधुनिकप्रौद्योगिक्याः अद्भुतम् उदाहरणम् अस्ति। यूरोपीय-सीईएन-मानकानाम् आधारेण अयं रज्जुमार्गः एकहोरायां २१.६ कि.मी.पर्यन्तं दूरं गमिष्यति, प्रतिहोरा ६०० यात्रिकान् नेतुं च शक्नोति।

१४ किलोमीटर-दीर्घता न्यूनीभविष्यति

अनेन रज्जुमार्गेण १४ किलोमीटर-अतिरिक्तान्तरं न्यूनं भविष्यति। राज्ये एषः एव एकमात्ररज्जुमार्गः अस्ति यः जलस्य उपरि पण्डोह-जलबन्धं भूत्वा गमिष्यति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् अयं रज्जुमार्गः यात्रिकान् क्षेत्रस्य अद्वितीयसौन्दर्यस्य अनुभवं कारयिष्यति। प्रकृतेः अद्भुतं एतत् अद्वितीयं विशेषता यात्रिकाणां रोमाञ्चं वर्धयिष्यति, तेषां कृते अतीव स्मरणीयं क्षणं च सिद्धं भविष्यति।

भक्तानां संख्यायां वृद्धिः भविष्यति

सुखविन्दरसिंहसुकुवुः उक्तवान् यत् पाशमार्गेण माताबागलामुखी- मन्दिरस्य भक्तानां संख्या अपि वर्धते इति आशास्ति। एतदतिरिक्तं वनविभागेन निर्मितं प्रकृतिनिकुञ्जं प्रति पर्यटकानां भक्तानां च गमनम् अपि सुगमं भविष्यति। कुल्लू मनाली, कसोल, लाहौल-स्पीतिं च गच्छतां पर्यटकानाम् आकर्षणस्थानम् अपि भविष्यति।

स्थानीयजनानाम् अर्थव्यवस्था सुदृढा भविष्यति

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् एषा परियोजना न केवलं पर्यटकानां कृते अद्भुतम् अनुभवं प्रदास्यति अपितु स्थानीयजनानाम् अर्थव्यवस्थां सुदृढं करिष्यति। सः अवदत् यत् स्थायिपर्यटनं प्रोत्साहयितुं यात्रासमयं न्यूनीकर्तुं च साकं पाशमार्गेण क्षेत्रस्य प्राकृतिकसौन्दर्यस्य संरक्षणं भविष्यति। रज्जुमार्गस्य आधारभूतसंरचनायाः विकासाय राज्यसर्वकारस्य प्रतिबद्धताम् अपि दर्शयति। मुख्यमन्त्री माता बागलामुखीमन्दिरे प्रार्थनां कृत्वा राज्यस्य सुखसमृद्धेः कामनाम् अकरोत्। असौ अकथयत् यत् प्रकृतेः सुरम्यदृश्यानां आनन्दं लब्ध्वा भक्ताः पर्यटकाः च यात्रां कर्तुं शक्नुवन्ति। अस्मिन् अवसरे उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री अपि उपस्थितः आसीत्।

हिमाचलसर्वकारः- ११ दिसम्बरतः तिस्रः योजनाः आरप्स्यन्ते- मुख्यमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुकुवुः अध्यक्षतायां मंगलवासरे काङ्ग्रेसविधायकदलस्य सभा आयोजिता। सभायां सर्वकारस्य द्विवर्षीयस्य वार्षिकोत्सवस्य सज्जतायाः विषये चर्चा कृता। विधानपरिषदः समागमानन्तरं पत्रकारैः सह भाषमाणः मुख्यमन्त्री अवदत् यत् ११ दिसम्बर दिनाङ्के आयोज्य समारोहाय २५,००० तः ३०,००० यावत् जनानां सङ्ग्रहस्य लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति। अद्यतनसभायां विधायकाः १८,००० जनान् आनयितुं चर्चा कृतवन्तः। एतदतिरिक्तं यत्र काङ्ग्रेसविधायकः नास्ति तत्र विधानसभाक्षेत्रेभ्यः जनान् अपि बिलासपुरं प्रति परिवहनं करिष्यन्ते। समीपस्थेभ्यः क्षेत्रेभ्यः अधिकाः जनाः आगमिष्यन्ति, दूरस्थेभ्यः अपि न्यूनाः आगमिष्यन्ति।

एताः तिस्रः योजनाः आरप्स्यन्ते

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् वर्षद्वयेन अस्माकं सर्वकारेण व्यवस्थां परिवर्त्य स्वावलम्बी हिमाचलस्य प्रति पदानि गृहीताणि, तस्यैव विषये सूचना सभायां दत्ता। पूर्वभाजपासर्वकारेण राज्ये भ्रष्टाचारस्य प्रचारः कृतः इति उक्तवान्। रोजगारस्य अवसराः न दत्ताः। हमीरपुर-चयन-आयोगः भ्रष्टाचारस्य केन्द्रमासीत्। एतानि सर्वाणि वस्तूनि अपि जनसामान्यं प्रति प्रसारितानि भविष्यन्ति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् समारोहस्य दिने राजीवगान्धी ई-टैक्सी योजना, मुख्यमन्त्री सुखशिक्षा योजना च प्रारम्भः भविष्यति। राज्ये गोमयक्रयणयोजना अपि ११ दिसम्बरतः एव आरभ्यते।

उपभोक्तृभ्यः केवलम् अनुरक्षणशुल्कं गृहीतं भविष्यति, पेन्शनं निरन्तरं भविष्यति

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् भाजपासर्वकारस्य समये उपभोक्तृभ्यः जलदेयकानां अवशिष्टराशिः न गृहीता भविष्यति। उपभोक्तृभ्यः केवलं शतरूप्यकाणि प्रति मीटर् अनुरक्षणशुल्कं गृहीतं भविष्यति। हिमाचलसर्वकारेण कार्यकालस्य गत २ वर्षेषु २०,००० नूतनानि कार्याणि दत्तानि सन्ति। न्यायालये लम्बितप्रकरणानां निस्तारणं प्राथमिकतानुसारं कृतम्। अद्य हिमाचले पेन्शनमपि मुक्तं जातम् इति मुख्यमन्त्री अवदत्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् अस्माकं सर्वकारेण भाजपायाः दायित्वं परिशोधितम्। अस्माकं सर्वकारः ग्राम्य- अर्थव्यवस्थां सुदृढं कर्तुं दृढनिश्चयः अस्ति।

नाथपा-झाखड़ी-परियोजनायाः अन्यतमः अभिलेखः, अष्टमासाभ्यन्तरे प्रारूप-ऊर्जा उत्पादनस्य उपलब्धिः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। सतलुजजलविद्युतनिगमस्य प्रमुखा १५०० मेगावाट नाथपाझाखड़ी-जलविद्युत्स्थानकं प्रारूप (डिजाइन) ऊर्जा उत्पादनस्य महत्वपूर्णम् आधारस्तम्भं प्राप्तवान् अस्ति। गतदिसम्बरमासस्य प्रथमे दिने एनजेपीएचएस-संस्थायाः ६६१२ मिलियन-एककानां डिजाइन-ऊर्जा-उत्पादनं प्राप्तम्। २०११ तमस्य वर्षस्य नवम्बरमासस्य १९ दिनाङ्के निर्धारितस्य द्रुततमस्य डिजाइन-ऊर्जा-उत्पादनस्य अभिलेखस्य अनन्तरम् एषः द्वितीयः द्रुततमः डिजाइन-ऊर्जा-

उत्पादनस्य अभिलेखः अस्ति। एषा अद्वितीया उपलब्धिः वर्तमानवित्तवर्षस्य २०२४-२५ यावत् अष्टमासानाम् अन्तः एव प्राप्ता अस्ति। ११६ दिवसपर्यन्तं ११० प्रतिशतं संयंत्रस्य अतिभारस्य फलस्वरूपं विद्युत्स्थानकं १६५० मेगावाट क्षमताया कार्यं कृतम्। अपि च, सतलुजनिगमः उच्चपङ्कस्तरस्य भावे अपि अप्रतिमदक्षतां, परिचालन-उत्कृष्टतां च प्रदर्शयन्, विद्युत्-स्थानकं विना किमपि अवरोधेन कार्यं कुर्वन् आसीत् एषः अभिलेख-भङ्ग-उपार्जना एनजेपीएचएस- संस्थायाः

तकनीकी- विशेषज्ञतायाः, सुसंगत- निष्पादनस्य, परिचालन-उत्कृष्टतायाः च प्रमाणम् अस्ति। एषा उपलब्धिः एतदपि दर्शयति यत् नाथपाझाखड़ीजलविद्युत्परियोजना निरन्तरं स्वस्य तकनीकीक्षमतां वर्धयति, भविष्ये चापि उच्चतरं विद्युत् उत्पादनमापदण्डं प्राप्तुं सम्यक् मार्गं अस्ति। सतलुजजलविद्युतनिगमः एतस्याः सफलतायाः कारणं सर्वेषां एसजेवीएनाइट-जनानाम्, विशेषतः गणः एनजेपीएचएस-इत्यस्य, एसजेवीएचएस-प्रबन्धनस्य मार्गदर्शनेन, विद्युत्-मन्त्रालयस्य, हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य, स्थानीय-प्रशासनस्य, स्थानीय-जनतायाः, सर्वेषां हितधारकाणां च प्रति निरन्तर-सहकार्याय प्रदाय कृतज्ञता व्यक्ता। एतादृशाः उपलब्धयः जलविद्युत्परियोजनानां क्षमतायाः कुशलतया उपयोगे भारतस्य दक्षतां तथा च राष्ट्रस्य ऊर्जास्वनिर्भरतायां स्थायिवलक्ष्येषु च तस्य महत्वपूर्णं योगदानं प्रकाशयन्ति।

जयरामठाकुरः- काङ्ग्रेससर्वकारस्य असफलतां गोपयितुं मृषावादं कृत्वा स्वस्य प्रतिष्ठां रक्षितुं प्रयतते मुख्यमंत्री सुख्खुः

हिमसंस्कृतवार्ता: कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षनेता च जयरामठाकुरः मुख्यमन्त्री सुख्खुः काङ्ग्रेससर्वकारस्य असफलतां गोपनार्थं असत्यं वदन् स्वप्रतिष्ठां रक्षितुं प्रयतते इति आरोपं कृतवान्। अधुना सः यत्र-यत्र गच्छति तत्र-तत्र अनृतं वदन् जनान् भ्रामयितुं प्रयत्नान् कुर्वन्नस्ति। सः अवदत् यत् द्विवर्षीयः कार्यकालः समाप्तः भवितुम् अर्हति, परन्तु सर्वकारस्य गणनीयं विकासकार्यं नास्ति। विपक्षस्य सम्मुखीकरणं कर्तुम् अस्माभिः आरब्धाः बृहत् परियोजनाः विधानसभासत्रात् पूर्वं त्वरितरूपेण उद्घाटिताः भवन्ति, येन जनसामान्यं दर्शयितुं शक्यते यत् वयं विकासकार्यं कुर्मः।

जयरामठाकुरः अवदत् यत् सत्यं तु एतत् यत् एताः बृहत् परियोजनाः अस्माकं सर्वकारस्य समये आरब्धाः, एकवर्षपूर्वं च सम्पन्नाः, परन्तु तेषां उद्घाटनानि ज्ञात्वा स्थगितानि, बहुवारं उद्घाटनस्य तिथयः स्थगिताः च, येन तेषां द्वयोः वर्षयोः पूर्णतायाः उत्सवस्य मध्ये सत्रात् पूर्वं च एतद् दर्शयितुं प्रचारितं च कर्तुं शक्यते यत् वयम् उद्घाटनानि अपि कुर्मः। मुख्यमन्त्री एकयस्याः परियोजनायाः कार्यस्य वा नाम कथयतु याः सः आरब्धवान्, उद्घाटनम् चापि कृतवान् अस्ति। अद्यापि मम विधानसभाक्षेत्रे बाखाली इत्यत्रापि मिथ्या कथितं यत् अस्माभिः अस्य रज्जुमार्गस्य कृते २८ कोटिरूप्यकाणि दत्तानि, अतः अद्य वयं तस्य

उद्घाटनं कुर्मः यदा तु सत्यं तु एतत् यत् मया नाबार्डतः ५० कोटिरूप्यकाणि अस्य कृते आनीतानि आसन्। एतत् मम समये आरब्धम् आसीत् परन्तु मुख्यमन्त्री अस्माकं कार्यस्य श्रेयः मृषावादेन ग्रहीतुं प्रवृत्तः अस्ति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् अद्यत्वे मुख्यमन्त्री यत्र यत्र गच्छति तत्र तत्र भाजपायाः आरब्धकार्यस्य पट्टिकां छेदयति। तदपि ते जनानां मध्ये असत्यं वदन्ति यत् तेषां सर्वकारेण तत् कार्यं सम्पन्नम्। यत्र वास्तविकता एषा यत् तानि सर्वाणि कार्याणि भाजपासर्वकारेण मुख्यमन्त्रीरूपेण बजटन सह आरब्धानि आसन्। माता बागलामुखी इत्यस्य कृते ५० कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितस्य अस्य रज्जुमार्गस्य निर्माणमपि भाजपासर्वकारस्य समये आरब्धम्। नाबार्ड इत्यनेन वित्तपोषिता देशे प्रथमा रज्जुमार्गपरियोजना एषा अस्ति। अस्मिन् राज्यसर्वकारस्य एकस्य अपि नाणकस्य निवेशः न कृतः। दिनद्वयपूर्वमपि ढलीबसस्थानकस्य उद्घाटनानन्तरं मुख्यमन्त्री मृषावादिना आसीत् यत् भाजपासर्वकारेण तस्य बसस्थानकस्य बजटे किमपि प्रावधानं न कृतम्, यदा तु वास्तविकता एषा यत् एतत् बसस्थानकं स्मार्टसिटी- परियोजनायाः अन्तर्गतं निर्मितम् अस्ति। २०२२ तमे वर्षे भाजपासर्वकारेण ४ कोटिरूप्यकाणां बजटप्रावधानेन निर्माणकार्यम् आरब्धम्, शेषं तु बजटनियमानुसारम् अंशयोः मुक्तं कृतम् अस्ति, जयरामः अवदत् यत् केन्द्रसर्वकारस्य सहकार्यं नाङ्गीकृत्य मुख्यमन्त्रिणः स एव गुणः दृश्यते यत् सः विस्तृते दिवाप्रकाशे अतीव कुशलतापूर्वकं असत्यं वदति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् अद्य राज्यस्य काङ्ग्रेससर्वकारेण द्विवारम् उद्घाटनं कृत्वा द्विवारम् आधारशिलास्थापनस्य नूतनपरम्परा आरब्धा। येषु परियोजनानाम् उद्घाटनं कृतम् आसीत्, पूर्वसर्वकारैः आधारशिला च स्थापिता, तेषाम् उद्घाटनं पुनः आधारशिला च क्रियते। मुख्यमन्त्री इति नाम्ना सः नूतनानि कार्याणि आरभते, यदा सः पुनः कृतकार्यस्य पट्टिकाच्छेदने व्यग्रः अस्ति।

पञ्चसहस्रकोटिः वर्धयितुं शक्यते भानुपल्ली- बिलासपुर- रेलमार्गस्य व्ययराशिः

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ पद्मनाभः, बिलासपुरम्।

भानुपल्ली- बिलासपुर- रेलमार्ग- परियोजनायाः अनुमानितव्ययः पञ्चसहस्रकोटिरूप्यकाणि वर्धयितुं शक्यते। निर्माणसामग्रीणां मूल्यवृद्धिः, परियोजनायाः संरक्षणे (अलाइनमेंट) सम्भाव्यम् परिवर्तनं, च नूतन-अवश्यकतानां संयोगः मुख्यकारणानि इत्युक्तम्। रेलवेविकासनिगमेण (आरवीएनएल) परियोजनायाः संशोधितं मूल्यांकनं (रिवार्वुड एस्टीमेट) सिद्धीकृत्य केन्द्र- रेलमन्त्रालयाय स्वीकृत्य प्रेषितम्। कियत् धनं स्वीकरिष्यते इति मन्त्रालयस्य निर्णयोपरि वर्तते। एषः द्वितीयः प्रसंगः यदा आरवीएनएल-संस्थया केन्द्रं प्रति संशोधितं मूल्यांकनं प्रेषितम्।

परियोजनायाः इतिहासः

अप्रैल २०१५ तमे यदा परियोजना आरब्धा, तदा अनुमानितव्ययः चतुसहस्रकोटिरूप्यकाणि आसीत्। २०१९ तमे वर्षे पुनः संशोधितमूल्यांकनं केन्द्रं प्रति प्रेषितम्, यत्र व्ययः चतुसहस्रकोटिभ्यः सप्तसहस्रकोटिरूप्यकाणि पर्यन्तं वर्धितः।

संशोधितमूल्यांकनस्य कारणानि

आर. वी. एन. एल. अधिकृतानां मानकानुसारं संशोधितमूल्यांकनं द्वाभ्याम् कारणभ्यां सिद्ध्यते। प्रथमं, निर्माणसामग्रीणां मूल्यवृद्धिः। द्वितीयं, परियोजनायाः संरक्षणे सम्भाव्यं परिवर्तनं च नूतन- अवश्यकतानां संयोगः। एतेषाम् अतिरिक्तं, निर्माणकालीन- नूतन- तन्त्रज्ञानं, सुरक्षामानकानि, संरचनात्मक- आवश्यकताः च वर्धनं कुर्वन्ति। पर्वतीय-प्रदेशेषु भूमेः स्थितिः, नदी-वनानां मार्गं निर्माणकार्यं कठिनताः च व्ययं वर्धयन्ति।

वर्तमानस्थितिः-

अधिकारिणः वदन्ति, यदा परियोजनायाः प्रारम्भे अनुमानं क्रियते, तदा कन्दरानिर्माणे व्ययं ज्ञातुं कठिनं भवति। कार्यारम्भानन्तरं स्थितिः स्पष्टं भवति, यतः मूल्यांकनं परिवर्तितुम् आवश्यकं भवति। भानुपल्ली-बिलासपुर- रेलमार्गस्य कार्यम् अप्रैल २०१५ तमे वर्षे आरभत्। अधुना सप्तकिलोमीटरयावत् कार्यं पूर्णं जातम्। ५२ किमीमार्गं पथिकास्थापनेः लक्ष्यं २०२५ वर्षे पर्वतकाले समाप्तिं यास्यति। बैरीपर्यन्तं ११ किमीमार्गं भूमेः अधिग्रहणं कार्यं च अवशिष्टम् अस्ति।

॥ॐ॥

"लौकिकन्यायकोशः" (१०८) "अनेकान्तवादन्यायः"

न्यायः अयम् अनिश्चिततायाः सूचकः। जैनदर्शने वस्तूनां स्थितिम् अधिकृत्य अस्ति, नास्ति, अस्ति, नास्ति च इत्यादयः सप्तप्रकाराः कथिताः। दैवम् अस्ति, दैवं नास्ति इत्येतादृशस्य अनिश्चितवादस्य कृते अपि अस्य न्यायस्य प्रयोगः भवति।

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे/ महाराष्ट्रम्

यदा पुत्री सुविधा न प्राप्तवती तदा IIT Mandi प्राध्यापकः न्यूनमूल्ययुतं सचलं सद्यप्रसूतसधन- परिचर्या- एककं निर्मितवान्

हिमसंस्कृतवार्ता:- मण्डी । भारतीय- प्रौद्योगिकी- संस्थानस्य (आईआईटी) मण्डीस्थिते एकस्मिन् सहायकाचार्येण नवजातशिशूनां तेषां च पालकानां पीडां ज्ञात्वा एकं सुलभं च आधुनिकसुविधायुक्तं चलनशीलं नवजातशिशु- इनक्यूबेटरं (नवजातशिशु- गहन- देखभाल- इकाई) निर्मितम्। सहायकप्राध्यापकः डॉ. गजेन्द्रसिंहः वर्षे २०२३ तमे पिता अभवत्। तस्य नवजातपुत्र्याः संक्रमणं जातम्। स्थानीये स्तरमध्ये चलनशीलं नवजातशिशु- इनक्यूबेटरं सुलभं नासीत्। तस्मिन् सन्दर्भे चण्डीगढतः एषा सुविधा एम्बुलेंसद्वारा प्रेषितुं प्रवृत्तः। तत्र च १२-१४ होरां यावत् प्रतीक्षा कृता। एतेषां दुःखानाम् अनुभवेन ते चलनशीलं नवजातशिशु- इनक्यूबेटरं निर्मातुम् आरब्धवन्तः। एवमेव एतस्य उपकरणस्य निर्माणप्रक्रिया आरब्धा। एकस्मिन् वर्षे डिजाइन- प्रैक्टिकमादारभ्य एषः मॉडलः अद्य स्टार्टअपरूपेण परिवर्तितः। उपकरणं निर्मातुं एका कम्पनी अपि सहयोगं ददाति। आगामि एकस्मिन् द्वयोः वा वर्षयो एषः विक्रयाय उपलब्धः भविष्यति। एतत् उपकरणम्

आधारभूत- मॉडलरूपेण त्रिलक्षरूप्यकाणां मूल्ये, सर्वसुविधायुक्तम् उपकरणम् अष्टलक्षरूप्यकाणां मूल्ये विक्रयाय भविष्यति। पूर्वं एतदोपकरणं महतामूल्येन उपलभ्यते स्म।

एनआईसीयू सुविधाः

एनआईसीयू उपकरणे विविधाः आधुनिकसुविधाः संलग्नाः। एषः उपकरणे स्थितस्य शिशोः पर्यवेक्षणं देशे विदेशे च स्थिताः चिकित्सकाः स्मार्टरीत्या कुर्वन्ति। एतदर्थं च एकः चित्रकः (कैमरा) स्थापितः अस्ति। एतेन चिकित्सकाः शिशुं निरीक्षितुं शक्नुवन्ति। एतस्य सहायतया एतत् सर्वं सम्भवम्। ऑक्सिजनसिलिण्डरं विद्युत्कोषः च स्थापिते। विद्युत्कोषेन सहाय्येन एषः उपकरणं मण्डीस्थलेन चण्डीगढं यावत् नेष्यते। वॉर्मरम् इनक्यूबेटरं च उभे सुविधे उपकरणे विदे।

दुर्गमक्षेत्रेषु उपयोगः

हिमाचलप्रदेशस्य दुर्गमक्षेत्रेषु एषः चलनशीलः निकू इति (एनआईसीयू) अतीवलाभदायकः भविष्यति। दुर्गमक्षेत्रेषु वाहनव्यवस्थायाः स्वास्थ्यसेवायाः च कठिनताः भवन्ति। अतः एषः चलनशीलः निकू इति सुलभं सन्देशयितुं शक्यते। तस्य सुविधाभिः चिकित्सकाः अपि ऑनलाइनरूपेण संयोजितुं शक्नुवन्ति। अतः गृहद्वारे सेवायाः सम्भावना सुलभा भविष्यति।

KKSU Ramtek: कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृतविश्वविद्यालये आयोज्यते शास्त्रभारती- व्याख्यानमाला

हिमसंस्कृतवार्ता:- रामटेकः।

कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृत-
विश्वविद्यालयेन भारतीयदर्शन- योगविभाग- सहकारेण
शास्त्रभारती- व्याख्यानमाला आयोज्यते। इयं
व्याख्यानमाला ४ दिसम्बर २०२४ दिनाङ्के प्रातः ११.३०
वादनं डॉ. तोतडे सभागारे भविता। विश्वविद्यालयस्य
संकाधिकारी अवदत् यत् शास्त्रभारती- व्याख्यानमाला
कुलपते: प्रो. हरेरामत्रिपाठिनः मार्गदर्शनं आयोज्यते।
शास्त्रभारती- व्याख्यानमाला भारतीयदर्शनविभागेन
आयोजिता सतत् व्याख्यानमाला वर्तते, यस्मिन्
दर्शनशास्त्रस्य विभिन्नविषयेषु व्याख्यानानाम् आयोजनं
क्रियते। अस्यां व्याख्यानमालायाम् अन्ताराष्ट्रीयप्रसिद्धः
न्यूरोलॉजिस्टः योगचिकित्सकः डॉ. महेश करंदीकरः
मुख्यवक्ता अस्ति। विगत ३० वर्षेभ्यः नासिके
न्यूरोलॉजिस्टरूपेण कार्यं कुर्वन् महाराष्ट्रस्य नासिके

प्रथमम् अत्याधुनिकं मस्तिष्कशल्यक्रियां कृतवान् डॉ.
करंदीकरः रोगिणां परामर्शं दत्त्वा योगं प्रति गतवान्।
मस्तिष्कस्य शल्यक्रियाः, ये अतीव जटिलाः सुकुमाराः च
सन्ति, शरीरस्य मनसः च स्वास्थ्याय च शल्यक्रियायाः
अनन्तरं जीवितुं रोगिणः शक्तिं आत्मविश्वासं च दातुं
योगम् अपि शिक्षयति स्म। डॉ. करंदीकरः "आधुनिकं
मस्तिष्कविज्ञानं योगश्च" इति विषये व्याख्यानं दास्यति।
अस्य व्याख्यानमालायाः अध्यक्षता कुलपतिः प्रो. हरेराम
त्रिपाठी करिष्यति अस्य व्याख्यानकार्यक्रमस्य संयोजकः
कुलसचिवः डॉ. देवानंदशुक्लः, रामटेकपरिसरस्य च
निदेशकः प्रो. हरेकृष्ण अग्रस्ती विशेषेण उपस्थितौ
भविष्यतः।

विस्तारसेवामण्डलस्य निदेशकः आचार्यः
कृष्णकुमारपाण्डेयः अपि उपस्थितः भविष्यति। कार्यक्रमे
संस्कृतसप्ताहस्य अन्तर्गतं भारतीयदर्शनविभागेन
आयोजितानां प्रतियोगितानां पुरस्कारवितरणं भविष्यति।
एतेन सह राष्ट्रिय- अन्ताराष्ट्रीयस्तरयोः पुरस्कारं
प्राप्तानां योगविभागस्य छात्राणाम् अपि सम्माननं
भविष्यति।

अस्य कार्यक्रमस्य समन्वयकः प्रो. कलापिनी अग्रस्ति
अधिष्ठाता भारतीयधर्मदर्शन एवं संस्कृतिसंकायः
समन्वयकः डॉ. सचिन द्विवेदी, सहसंयोजकः डॉ. सचिन
डावरे सन्ति।

चलचित्रवार्ता:

एतस्य भयस्य कारणात् अनन्या
पाण्डेयः पितुः चङ्गी पाण्डेयस्य
चलच्चित्रं न पश्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी (मुम्बई) अनन्या
पाण्डेयः बॉलीवुड-नायकस्य चङ्गी पाण्डेयस्य इत्यस्य पुत्री
अस्ति। पिता-पुत्री च उभयोः अतीव उत्तमः सम्बन्धः
अस्ति। अनन्या स्वपितरं चङ्गीं बहु प्रेम करोति। परन्तु
अनन्या स्वपितुः चलच्चित्रं न पश्यति। अधुना एव अनन्या
पाण्डेयः प्रकटितवती यत् सा भयात् पितुः चलच्चित्रं न
पश्यति। अनन्या पाण्डेयः चङ्गी पाण्डेयः च अद्यैव वी आर
युवा यू-नलिका इत्यस्य साक्षात्कारं कृतवन्तौ। अस्मिन्
काले पिता पुत्री च व्यक्तिगत- व्यावसायिक-
जीवनसम्बद्धानि बहूनि प्रकाशनानि कृतवन्तौ। तस्मिन् एव
सम्भाषणे अनन्या अवदत् यत् सा स्वपितुः चलच्चित्रं न
पश्यति इति। अनन्या अवदत् यत् यदा सा शिशु-
अवस्थायाम् आसीत् तदा सा स्वपितुः डी कंपनी इति
चलच्चित्रं दृष्टवती यस्मिन् चलच्चित्रे तस्याः पितुः निधनं
भवति। अनन्या अवदत् यत् सा मन्यते यत् एतत् सर्वं
वास्तविकरूपेण भवति, यद्यपि पापा मम पार्श्वे उपविष्टः
आसीत् किन्तु अहम् आघाते आसीत्, अतः अहं पितुः
बहुचलच्चित्राणि न दृष्टवती यतोहि अहं चिन्तितवती यत्
तेषु सर्वेषु चलच्चित्रेषु पितुः निधनं भविष्यति।

सीमाक्षेत्रेषु शान्तिः भारतचीनयोः उभयोः देशयोः प्राथमिकता- विदेशमन्त्री जयशंकरः

हिमसंस्कृतवार्ता:। विदेशमन्त्रिणा डॉ. एस जयशंकरेण
बोधितं यत्सीमाक्षेत्रेषु शान्तिः भारतचीनयोः उभयोः
देशयोः प्राथमिकता अस्ति। सः अवदत् यत्,
आगामिषु दिनेषु सीमाक्षेत्रेषु सैन्यगतिविधीनां
नैयन्यस्य, प्रभावि-प्रबन्धनस्य च द्वयोः विषये चर्चा
भविष्यति। विदेशमन्त्री लोकसभायां चीनदेशेन सह
भारतस्य सम्बन्धानां अद्यतनविकासविषये वक्तव्यं
ददाति स्म। डॉ. एस जयशंकरः अवदत् यत्
विंशत्युत्तरद्विसहस्रतमस्य वर्षस्य एप्रिल-मे-मासयोः
पूर्वालहाखे भारतीय-चीन-सेनयोः मध्ये सम्मुख-
सङ्घर्षकारणात् तदारभ्य उभयोः देशयोः सम्बन्धाः
असामान्यप्रायाः वर्तन्ते। सः संस्त्रसेनानां भूमिकायाः
प्रशंसाम् अकरोत् तदा यत् तस्मिन् काले कोविस्थितौ
आह्वानेषु सत्स्वपि भारतं द्रुतगत्या प्रभावरूपेण च
प्रतिनियोजनं कर्तुं समर्थम् अभवत्।

पवन कम्पेली एशिन्-ई स्पोर्ट्स- गेम्स् इत्येतस्यां प्रतियोगितायां ई-फुटबॉलस्पर्धायां कांस्य पदकं प्राप्तवान्

भारतेन थाइलैण्ड-देशस्य बैङ्कॉक-नगरे अस्य वर्षस्य
एशिन्-ईस्पोर्ट्स-गेम्स् इत्येतस्यां प्रतियोगितायां स्व-
प्रथम-पोडियम फिनिश इति प्राप्तम्। इदानीं भारतं ई-
स्पोर्ट्स जगति नेतृत्वं कर्तुं शक्यति यतो हि मिस्टर
टॉमबॉय इति नाम्ना प्रख्यातः पवन कम्पेली बैङ्कॉक-
नगरे अस्य वर्षस्य एशिन्-ई स्पोर्ट्स-गेम्स् इत्येतस्यां
प्रतियोगितायां ई-फुटबॉल कांस्य पदकं स्पर्धायां
प्राप्तवान्। अस्मिन् आयोजने इदं भारतस्य प्रथमं पदकं
वर्तते।

असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

रसो वै सः

प्रत्येकं मनुष्यः, प्रत्येकं जीवः, प्रत्येकं पदार्थः एवं
भूतभविष्यवर्तमानकालस्य समस्तः मनुष्यसमूहः,
सर्वप्राणी, सर्वपदार्थः, समष्टिभूतमिदं विश्वजगत्
इत्यादिकस्य यथार्थं तात्त्विकस्वरूपम् उपनिषदा
यथा 'सत्यं ज्ञानमनन्तम्' इत्युक्तमस्ति, तथैव तत्
'रसमयम्' इति मत्वा तस्य आस्वादनं कृतं
प्राप्यते- 'रसो वै सः' इति। ब्रह्म रसस्वरूपं,
परमास्वाद्यं, परमं सौन्दर्यं, माधुर्यनिकेतनं, परमं
प्रेमास्पदं च वर्तते। एतत् रसस्वरूपं ब्रह्म हि
वैचित्र्यमये जगति विभिन्नरूपेण प्रकटीभूय
अनन्त-अनादिकालतः आत्मरमणम्,
आत्मविलासम्, आत्मरसास्वादनं च कुर्वदस्ति।
विश्वजगति सर्वत्र हि रसविलासः वर्तते, सर्वत्र हि
आनन्दक्रीडा। विश्वे यावदपि संघर्षः,
जीवनसंग्रामः, घातप्रतिघातः, आपात-
बीभत्सपूर्णः, युद्धविग्रहप्रभृति संघटितं भवति, तत्र
सर्वत्र हि एकस्य एव अनन्त-चैतन्य-रसस्वरूपस्य
ब्रह्मप्रवाहः प्रवाहमानः अस्ति। उपनिषदः दृष्ट्या
सर्वं रसमयं, सर्वं सुन्दरं, सर्वञ्च आस्वाद्यं वर्तते।
आनन्दरूपे, विज्ञानरूपे, अन्न- भोग्य-
जडपदार्थादिरूपे च एकरसामृतसिन्धोः ब्रह्मणः हि
आत्माभिव्यक्तिः, आत्मास्वादनञ्च सततं प्रवर्तमानं
स्यादिति, शम्।

हिमसंस्कृतवार्ता:। डॉ. विवेक शर्मा,
जोगिन्द्रनगरम्

सामान्यज्ञानम्

- प्रश्नः 1. सोमनाथमन्दिरम् (शिवमन्दिरम्-
ज्योतिर्लिंगं) कुत्र अस्ति?
उत्तरम् : सौराष्ट्रे (गुजरातराज्ये)
प्रश्नः 2. 'मालविकाग्निमित्रम्', इत्यस्य रचयिता कः
अस्ति?
उत्तरम् - महाकविः कालिदासः ।
प्रश्नः 3. भारतस्य राष्ट्रीयगानम् किम् अस्ति?
उत्तरम् - 'जन- गण- मन अधिनायक जय हे' इति।
प्रश्नः 4. सर्वाधिकबृहत् महाद्वीपः कः अस्ति?
उत्तरम् - 'एशिया'।
प्रश्नः 5. वर्तमानसमये भारतस्य वित्तमन्त्री कः अस्ति?
उत्तरम् - श्रीमती निर्मला सीतारमन।

संस्कृतज्ञानम्

- प्रश्नः 1. 'देव + आलयः' इति पदस्य सन्धिपदं किम्?
उत्तरम् - देवालयः।
प्रश्नः 2. 'षु' इत्यस्य उच्चारणस्थानं किम्?
उत्तरम् - मूर्धा।
प्रश्नः 3. पुत्रश्च कन्या च (पुत्रकन्ये) इत्यत्र कः
समासः?
उत्तरम् - द्वन्द्वसमासः।
प्रश्नः 4. 'केन' इत्यस्य पदपरिचयं देयम्।
उत्तरम् - पुल्लिङ्ग-नपुंसकलिङ्गः, किम् शब्दः
तृतीयाविभक्तिः एकवचनम्।
प्रश्नः 5. संस्कृते समयः '2:15' भवति---
उत्तरम् - सपाद द्विवादनम्।